

Kompas kindvriendelijke steden en gemeenten

De 6 bouwstenen van een kindvriendelijke stad of gemeente

Een stad of gemeente met het label kan na 6 jaar een dossier indienen om het label te verlengen. Een eerste stap in deze procedure is het indienen van een Kompas. Met dit kompas toon je aan dat jouw stad of gemeente aan de slag gaat met de zes **bouwstenen van een kindvriendelijke stad of gemeente**¹. De bouwstenen luiden als volgt:

1. Een kindvriendelijke stad of gemeente (h)erkent en geeft ruimte aan de diversiteit onder kinderen en jongeren en aan de diversiteit aan contexten waarin kinderen en jongeren opgroeien;
2. Een kindvriendelijke stad of gemeente werkt vanuit een gedeelde en gemandateerde visie op kinderen en jongeren;
3. Een kindvriendelijke stad of gemeente voert een permanente dialoog met kinderen en jongeren, en houdt zo een vinger aan de pols;
4. In een kindvriendelijke stad of gemeente neemt de overheid de regierol in handen en werkt ze samen met burgers en het maatschappelijk middenveld;
5. In een kindvriendelijke stad of gemeente kunnen kinderen en jongeren een beroep doen op kwaliteitsvolle basisvoorzieningen;
6. Een kindvriendelijke stad of gemeente stimuleert en faciliteert solidariteit en wederzijdse betrokkenheid zodat duurzaam samenleven mogelijk wordt.

Reflectievragen als inspiratie voor het uitwerken van het kompas

Onder elke bouwsteen horen enkele **reflectievragen**². Deze stellen je in staat om de acties, plannen en ambities van de stad of gemeente kritisch onder de loep te nemen. De reflectievragen dienen ter inspiratie voor het uitwerken van het kompas. Het is niet de bedoeling de vragen stuk voor stuk te beantwoorden. De stad of gemeente maakt er haar eigen verhaal van. Sommige vragen zullen voor de ene gemeente relevanter zijn dan de andere. **Werk vooral met die vragen die voor jouw gemeente van belang zijn.** Wanneer bepaalde vragen geen uitgewerkt antwoord hebben in het kompas, weet dan goed waarom je deze keuze maakte zodat je dit kan verantwoorden tijdens het gesprek met de jury.

Bij het beantwoorden van de reflectievragen kan je volgende leidraad hanteren:

- Welke **lessen** trekt de stad of gemeente op basis van de voorbije periode;

¹ De 6 bouwstenen staan beschreven in Van Ceulebroeck en Reynaert (2018) *Inspiratiekader voor een kindvriendelijke stad of gemeente*. Te raadplegen via: <http://www.sociaalcultuureel.be/doc/Doc/181108-Onderzoeksrapport%20Anysurfer%20Paginas.pdf>.

² O.a. op basis van Kenniscentrum Kinderrechten (2016) *Aan de slag met beleidsparticipatie van kinderen en jongeren. Een reflectie-instrument voor beleidsmakers, Gent*.

- Hoe is de stad of gemeente met deze lessen en met de werkpunten vanuit de jury (deliberatieverslag en feedback bij eerste tussentijds jurymoment) **aan de slag** gegaan;
- Hoe zal de stad of gemeente in de toekomst verder **concrete antwoorden** bieden op bovenstaande lessen en werkpunten.

Formele vereisten

De jury verwacht van de stad of gemeente eveneens dat ze aan **formele vereisten** voldoet, in de vorm van goedkeuringen door het College van Burgemeester en Schepenen en door de Gemeenteraad. Deze formele eisen zijn terug te vinden op pagina vier. Het document van het kompas moet niet, maar mag, goedgekeurd zijn door College en Gemeenteraad.

Reflectie over budgetten en het proces naar het kompas

Het invullen van het kompas is niet enkel een procedurestap in het verlengen van het label. Het is in de eerste plaats een instrument om lokale processen rond kindvriendelijkheid te versterken. Daarom stelt de jury op pagina vijf **bijkomende reflectievragen over de budgetten kindvriendelijkheid en het proces tot dit kompas**. Beperk je in je antwoorden tot de belangrijkste lijnen en principes.

Verlengen of herindienen?

Het invullen van dit kompas moet de stad of gemeente begeleiden in het denkproces naar de keuze voor het verlengen van het label, dan wel een herindiening voor het label. Stelt de stad of gemeente door het kompas vast dat ze een stevig leerproces heeft afgelegd waaraan ze consequenties verbindt en dat ze bouwt aan een kindvriendelijke stad of gemeente volgens de zes bouwstenen, dan stuurt ze het kompas in en wordt ze vervolgens door de jury uitgenodigd op een **gesprek**.

Op basis van het schriftelijke kompas en het jurygesprek beslist de jury of ze het label van de stad of gemeente al dan niet verlengt voor een periode van zes jaar. Stelt de stad of gemeente door het kompas vast dat er onvoldoende gebeurde met geleerde lessen en door de jury aangekaarte werkpunten en dat ze onvoldoende werkt aan de bouwstenen, dan kan de stad of gemeente kiezen voor een herindiening door **opnieuw een portfolio in te dienen**. De stad of gemeente kan kiezen voor herindiening zonder het kompas voorafgaand in te vullen.

Samenstelling van het kompas

Het ingevulde kompas bedraagt **doorgaans 20 pagina's**. Gebruik dit als richtlijn. Naast de formele vereisten (zie pagina vier), kunnen er geen bijlagen toegevoegd worden. Het verwerken en gebruiken van hyperlinks in het document is wel een mogelijkheid. Op het visitatiebezoek kan de stad of gemeente de jury nog voldoende informeren over concrete voorbeelden, praktijken,... die horen bij elementen uit het kompas.

Is het kompas klaar?

Bezorg het dan aan het secretariaat van de jury **ten laatste op vrijdag 27 oktober 2023** via jimmy.wertelaers@bataljong.be.

Na het indienen van een kompas, nodigt de jury u uit voor een **gesprek op 8 of 9 februari 2024**. De jury neemt het kompas door en formuleert hierbij vragen. Deze vragen dienen beantwoord te worden tijdens het gesprek. De stad of gemeente vaardigt naar dit gesprek een zelf samengestelde delegatie af. Ook externen kunnen deel uitmaken van de delegatie.

Het secretariaat van de jury neemt contact op voor verdere afspraken. Na het gesprek buigt de jury zich over het volledige dossier (het kompas en het gesprek) en beslist ze om het label al dan niet te verlengen. Deze beslissing wordt gemotiveerd in een deliberatieverslag en aan het lokaal bestuur bezorgd. Bij een negatieve beslissing kan de gemeente of stad een portfolio indienen in februari 2026.

De labeluitreiking vindt plaats in de tweede helft van juni 2024.

Gegevens indiener

<naam stad of gemeente>
<naam contactpersoon>
<telefoonnummer contactpersoon>
<e-mail contactpersoon>

Formele vereisten

Voeg aan het kompas volgende documenten toe:

- De **lokale visie** op kindvriendelijkheid;
- De **langetermijnstrategie kindvriendelijkheid**, inclusief de integratie in de beleidsplanning en de mandaten;
- Een **overzicht van concrete budgetten**, werkingsmiddelen en personeelsmiddelen die besteed worden aan de strategie kindvriendelijkheid.

De jury verwacht een goedkeuring door de **gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen van deze documenten**.

De stad of gemeente bezorgt deze documenten aan de jury als bijlage bij het ingevuld kompas.

Budgetten voor kindvriendelijkheid

Beperk je tot een halve pagina.

Hoe evalueer je ingezette personeels- en werkingsmiddelen uit de voorbije 6 jaar? Hoe zal je na verlenging bijsturen en budgetten strategisch blijven opvolgen?

Proces tot het kompas

Benoem de belangrijkste principes en stappen en beperk je tot 1 pagina.

Hoe hebben jullie het proces tot het verlengen van het label aangepakt?

Welke stakeholders hebben jullie betrokken en op welke manier?
--

Hoe evalueren jullie dit proces?

Bouwsteen 1: (h)erkennen en ruimte geven aan diversiteit

De stad of gemeente (h)erkent en geeft ruimte aan de diversiteit onder kinderen en jongeren en aan de diversiteit aan contexten waarin kinderen en jongeren opgroeien.

Wat is de visie van je stad of gemeente op diversiteit? Welke vormen van diversiteit zijn in je stad of gemeente aanwezig? Welk beleid voer je vanuit je visie op diversiteit?
--

Welke zijn de 'diversiteitscompetenties' die je stad of gemeente in huis heeft bij het eigen personeel en bij middenveldactoren? Volstaat deze expertise om tegemoet te komen aan de uitdagingen van superdiversiteit?

Wie bereik je met je kindvriendelijke stad of gemeente en wie niet? Weet je waarom je bepaalde groepen van kinderen niet bereikt?

Ben je in je stad of gemeente ooit al geconfronteerd met conflicten die voortkomen uit het samenleven in superdiversiteit? Hoe ben je daar mee omgegaan? Wat heb je daar van geleerd

Bouwsteen 2: gedeelde en gemandateerde visie

De stad of gemeente werkt vanuit een gedeelde en gemandateerde visie op kinderen en jongeren.

Via welke analyseprocessen is de stad of gemeente gekomen tot de gedeelde en gemandateerde visie? Hoe is hierin aandacht besteedt aan het referentiekader van de kinderrechten?

Op welke manier erkent je stad of gemeente kinderen en jongeren als medeburgers? Wat verstaat de stad of gemeente onder 'medeburgerschap'? Welke doelstellingen en acties zijn hieraan verbonden?

Zijn kinderen en jongeren betrokken in de visie die je ontwikkelde op kindvriendelijkheid en op de plaats van kinderen en jongeren in je stad of gemeente?

Op welke manier worden alle beleidsdomeinen binnen de stad of gemeente betrokken bij het kindvriendelijk beleid? Welke doelstellingen en acties zijn hieraan verbonden?

Hoe heb je draagvlak gecreëerd voor een gedeelde en gedragen visie? Heeft het ook geleid tot een gemandateerde visie die bekrachtigd is door de gemeenteraad en via een collegebesluit?

Bouwsteen 3: permanente dialoog met kinderen en jongeren

De stad of gemeente voert een permanente dialoog met kinderen en jongeren en houdt zo een vinger aan de pols.

Welke expertise heeft je stad of gemeente in huis om de permanente dialoog met kinderen en jongeren over het lokaal kindvriendelijk beleid mogelijk te maken?

Zijn er in de beleidsprocessen die bijdragen aan de ontwikkeling van een (kindvriendelijk) lokaal beleid momenten waarop kinderen en jongeren niet mee kunnen participeren?

Zo ja, wat is de motivatie daarvoor en hoe kan je toch garanderen dat in deze stappen kinderen en jongeren wel gehoord worden?

Heb je als stad of gemeente voldoende informatie over de leefwereld van kinderen en jongeren en wat hun wensen en dromen zijn voor een kindvriendelijke stad?

Welke kinderen en jongeren bereik je met de permanente dialoog die wordt opgezet? Heb je zicht op wie je niet bereikt? Op welke manier kan je deze groep alsnog betrekken bij het lokaal kindvriendelijk beleid?

Bouwsteen 4: regierol voor de overheid en samenwerking met burgers en middenveld

In de stad of gemeente neemt de overheid de regierol in handen en werkt ze samen met burgers en het maatschappelijk middenveld.

Wat is de visie van je stad of gemeente op de regierol die de ze te spelen heeft in het vormgeven aan het lokaal kindvriendelijk beleid? Hoe is deze visie tot stand gekomen? Welke andere rollen zie je, naast de regierol, nog voor je stad of gemeente in het kader van het lokaal kindvriendelijk beleid? Hoe verhoudt de regierol van de stad of gemeente zich tot haar andere rollen?

Heb je als stad of gemeente een kwaliteitskader dat wordt gehanteerd bij het uitbesteden van dienstverlening die gericht is naar kinderen en jongeren? Hoe is dit kwaliteitskader tot stand gekomen? Is dit kwaliteitskader afgetoetst aan de uitgangspunten van het Kinderrechtenverdrag IVRK en de uitgangspunten van dit inspiratiekader?

Heb je als stad of gemeente zicht op welke middenveldorganisaties en burgerinitiatieven er allemaal actief zijn in het streven naar kindvriendelijkheid? Hoe kan je daar beter zicht op krijgen?

Bouwsteen 5: kwaliteitsvolle basisvoorzieningen

In de stad of gemeente kunnen kinderen en jongeren een beroep doen op kwaliteitsvolle basisvoorzieningen

Welke basisvoorzieningen voor kinderen en jongeren zijn in jouw gemeente aanwezig? In welke mate komen die tegemoet aan de verschillende levensdomeinen van kinderen en jongeren?

Wat is de visie van je stad of gemeente op de kwaliteit van deze basisvoorziening? Hoe kan je de kwaliteit van deze voorzieningen in de toekomst garanderen?

Zijn de basisvoorzieningen voor kinderen en jongeren in je stad of gemeente voor alle kinderen en jongeren toegankelijk? Welke groepen van kinderen en jongeren maken minder gebruik van dit aanbod? Heb je zicht op de redenen hiervoor?

Hebben kinderen en jongeren de mogelijkheid bij te dragen aan de uitbouw van de kwaliteit van basisvoorzieningen? Welke stappen kan je zetten om dit verder vorm te geven?

Bouwsteen 6: stimuleren en faciliteren van solidariteit en betrokkenheid

De stad of gemeente stimuleert en faciliteert solidariteit en wederzijdse betrokkenheid zodat duurzaam samenleven mogelijk wordt.

Hoe stimuleer je (intergenerationeel) samenleven in je stad of gemeente? Hoe ga je om met (eventuele) belangenconflicten tussen verschillende jonge bewoners of groepen van jonge bewoners?

Hoe stimuleert de stad of gemeente kennis, informatie en begrip over verschillen in leefwereld?

Hoe creëert de stad of gemeente gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren? Op welke manier zorgt de stad of gemeente dat ook kinderen en jongeren een motor zijn voor veranderingen in de samenleving?